

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ח בתשרי תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין פד.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף ב' 'ושיעור זמן' עד סעיף ג'.
לוח יומי מקוצר: עמוד 66 סימן רס"א. | מוסר: פרק ח' עד 'גם נוכל להסביר'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'משומד - יסיר מלבושיו' עד 'כללו של דבר ישוב אדם'.

ענייני דינמא

האם מותר לישון בסוכה במיטת קומתיים?

כמיטה לשוכב על גבה, אולם אם גובה החלל שתחת השולחן או המיטה הוא יותר מעשרה טפחים, אין לישון תחתיהם, והעושה כן לא יצא ידי חובתו, כיון שהשולחן והמיטה נחשבים כ'אהל' בפני עצמם, והישן תחתיהם אינו נחשב כישן בצל הסוכה; ונחלקו הפוסקים אם דין זה הוא מדאורייתא או מדרבנן. [שו"ע אור"ח תרכז, א, ומשנ"ב א, ג ר"ח ושעה"צ, א; ביאורים ומוספים דרשו, 2, 3, 9]

מותר לישון בסוכה תחת שולחן או מיטה שגובה החלל שתחתיהם פחות מעשרה טפחים (80-96 ס"מ, לשיטות השונות), ואומנם, גג קבוע נחשב כ'אהל' גם כשגובהו פחות מעשרה טפחים, אך כלל זה הוא רק בגג המיועד לשימוש תחתיו, ולא בכזה המיועד לשימוש על גביו, כמיטה וכשולחן. ויש שהורה להקל אף במיטה התחתונה שבמיטת קומתיים (שאינן בה גובה עשרה טפחים בין שני המיטות), משום שהמיטה העליונה אינה מיועדת לשמש כגג לזו שתחתיה, אלא

הדף היומי בהלכה

המחלוקת הידועה של הגאונים ורבנו תם בנוגע לצאת הכוכבים

מסתיים בזמן שקיעת גוף השמש. והכרעת המשנה ברורה - בדינים דאורייתא, כגון עשיית מלאכה בכניסת השבת, חלילה מלהקל נגד שיטת הגאונים; אך ראוי להחמיר גם כשיטת רבנו תם, וכגון בעשיית מלאכה במוצאי שבת. ובדינים דרבנן, פעמים שניתן להקל, או לצרף את שיטת רבנו תם לקולא. ובימינו, מנהג רוב ישראל להחמיר כשיטת הגאונים גם בדינים דרבנן. [שו"ע רסא, ב, משנ"ב כ ו-כג, וביה"ל ד"ה מתחילת; ביאורים ומוספים דרשו, 22]

המחלוקת המפורסמת בנוגע לזמני 'בין השמשות' וצאת הכוכבים: בין השמשות הוא 13.5 דקות לפני צאת הכוכבים; לשיטת הגאונים, 'בין השמשות' מתחיל מיד לאחר שקיעת גוף השמש, המכונה 'שקיעה' סתם; ולשיטת רבנו תם, הזמן שלאחר השקיעה נחשב ליום ודאי, עד 58.5 דקות לאחר השקיעה, כאשר שקע גם אור השמש מרוב הרקיע מלבד צד מערב, ואז מתחיל בין השמשות, כך שזמן צאת הכוכבים הוא 72 דקות לאחר השקיעה. ולשיטת ה'יראים', בין השמשות

הדף היומי בהלכה

מדוע רצוי לקבל שבת 20 דקות לפני השקיעה?

תם - 96 דקות. למעשה, המנהג העיקרי הוא כדעה הראשונה; אולם בנוגע לעשיית מלאכה בערב שבת, רצוי לחשוש לכל הדעות, ולהמנע ממלאכה לפחות 20 דקות לפני השקיעה, מפני שבכך יוצאים ידי שיטת ה'יראים הנ"ל, שבין השמשות מסתיים בשקיעה, בצירוף הדעה השלישית שאורך בין השמשות הוא 18 דקות, ונוספות גם 2 דקות ל'תוספת שבת'. [משנ"ב רסא, כג, ושעה"צ כ-כא; ביאורים ומוספים דרשו, 28]

כאמור, חישובי זמני בין השמשות וצאת הכוכבים נמסרו בגמרא על פי זמן מהלך 'מיל' (960-1,152 מטר, לשיטות השונות). הדעה הרווחת בפוסקים היא שזמן מהלך מיל הוא 18 דקות, ולדעה זו הזמנים הם כנ"ל. אולם, יש אומרים שזמן מהלך מיל הוא 22.5 דקות, ולדעתם - בין השמשות הוא 16.875 דקות; וזמן צאת הכוכבים לרבנו תם - 90 דקות. ויש אומרים שזמן מהלך מיל הוא 24 דקות, ולדעה זו - בין השמשות הוא 18 דקות; וזמן צאת הכוכבים לרבנו

האם מספר הדקות שבין השקיעה לצאת הכוכבים משתנה במשך השנה?

הזמנים האמורים לעיל – יש אומרים שהם תקפים לכל ימות השנה, ולכל המקומות, על אף שזמן המעבר בין היום ללילה – המכונה 'נֶשֶׁף' – משתנה מיום ליום וממקום למקום. אולם, רבים סוברים שזמנים אלו אמורים רק ביחס לחודשים ניסן ותשרי, שבהם אורך היום שווה לאורך הלילה, ובהתאם לאופק ארץ ישראל בלבד; אבל בשאר ימות השנה, ובמקומות אחרים – הזמנים משתנים בהתאם לאורך הֶנֶשֶׁף המקומי והנוכחי לאותו יום; (ויש מהם שכתב

שאין להתחשב בשינוי הנשף אלא לחומרא). וכאשר לא ידוע מהו הזמן התואם לאורך הנשף – הִרְאוּת שלושה כוכבים בינוניים הם הסימן ללילה. אולם, כיון שאין אנחנו בקיאים במידת הכוכב הבינוני, יש להחמיר בדינים דאורייתא, כגון קריאת שמע של ערבית, ולהמתין עד להִרְאוּת שלושה כוכבים קטנים; ובמוצאי שבת – משום מצַנֵת 'תוספת שבת' – צריך להמתין עד להִרְאוּת שלושה כוכבים קטנים רצופים. [משנ"ב רסא, כג, וביה"ל ד"ה שהוא; ביאורים ומוספים דרשו, 48]

קנין חכמה

התורה הקדושה - חפץ נדיר!

להשיגה. ועל כן, ביחס לכלל הבריאה, רב מאד ערכה של התורה, שהרי היא כה נדירה עד שלא ניתן להשיגה כי אם בשטח זעיר ובלתי משמעותי ביחס לגודלה של כל הבריאה. (וההשגה בתורה הנוספת בעולם הבא, היא רק בחלקי התורה שעמל בהם בעולם הזה).

[תורה אור, פרק ח]

נאמר בספר משלי, על התורה הקדושה: "קִקְחָהּ הִיא מִפְּנִינִים וְכָל תְּפָצִיךְ לֹא יִשְׁוֶן קָהּ". ופירושו הדברים: ידוע שמחירו של כל דבר נקבע על פי שכחותו, וככל שהוא נדיר, מחירו עולה. ולכן מחיר הנחושת גבוה משל הברזל, ושל הכסף גבוה משל הנחושת, ושל הזהב גבוה משל הכסף, ושל היהלומים גבוה מכולם. וזהו המשל לתורה הקדושה – בכל העולמות העליונים, לא ניתן להשיג את התורה הקדושה, ורק בעולם הזה הקטן, שהוא כגרגר חול לעומת עולמות אלו, ניתן

מדוע יבעטו הגויים בסוכה?

עזות בשעה מאוחרת שכזו, ומן העבר השני הוא רואה גוי הנראה כאחד מן התושבים של הכפרים שבסביבה, והגוי צועק "קר לי, אני קופא, הצילו!!" הוא פותח את הדלת ומזמינו להיכנס פנימה. הגוי מודה לו ומתיישב על כסא שמראה לו הבעל הבית, אך לאחר רגעים אחדים הגוי, אומר לבעל הבית "אני מוכרח לצאת", ויוצא בחופזה מן הבית.

עוברות מספר דקות ושוב מכה הגוי בדלת בצעקות "קר לי, אני קופא, הצילו!!", הוא נכנס בשנית לאכסניה, יושב רגעים אחדים ושוב בורח כאילו נשכו נחש. רבי יצחק מוורקא פונה לרבו רבי דוד'ל מלעלוב בתמיהה "רבי, מה קורה פה?", מילא קר לו בחוץ, אך למה לאחר כמה רגעים הוא בורח?

רבי דוד מביט בתלמידו האהוב ואומר לו: "כששני יהודים עוסקים בתורה השכינה שרויה ביניהם והגוי לא מסוגל לסבול קדושה זו ולכן הוא בורח החוצה אל הכפור. והסמך על מעשה זה נכדו, הלא הוא הרה"ק רבי שמעון נתן נטע בידרמן – האדמו"ר מלעלוב זצוק"ל, את הגמרא במסכת עבודה זרה שמספרת שלעתיד לבוא יבואו אומות העולם ויבקשו שכן, יאמר להם הקב"ה מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה. וממשיכה הגמרא ואומרת שהם נכנסים לסוכה וה' מקדייר עליהם חמה והם מבעטים ויוצאים ממנה. ומקשים העולם, מדוע הם מבעטים בה ולא די להם במה שיוצאים מהסוכה? אלא הם אינם יכולים לסבול את הקדושה של הסוכה ולכן הם מבעטים בה.

הרב אברהם פוקס

הרה"ק רבי דוד מלעלוב, הלא הוא מייסד חסידות לעלוב שהיה חי בפולין לפני כמאתיים שנה, היה מסובב ברחבי המדינה ומקרב יהודים לעבודת ה' ונותן כתף תומכת לכל נצרך. אהבת ישראל שפיעמה בקרבו היתה לשם דבר, וסיפורים מופלאים היו מספרים אודותיו. לעיתים היה מצטרף אליו תלמידו הגדול הלא הוא רבי ישראל יצחק קאליש, מי שלימים יתפרסם כאדמו"ר הזקן מוורקא, וכך היו השניים סובבים ברחבי פולין הקפואה והמושגת בימי החורף, תרים אחר ניצוץ יהודי הזקוק לאש וגחלים כדי לשוב ולבעור ולהאיר את הלב באור היהדות.

באחד הלילות הקרים תרו אחר אכסניה למען יוכלו להניח בה את ראשם ולחמם קמעא את גופם הקפוא. השעה היתה מאוחרת ובאכסניה שאליה הגיעו כבר לא היה מי שיפתח את הדלת בעבורם, הצדיקים הקישו בדלת, והבעלים שהתעורר לשמע הדפיקות הביט מן החלון וראה שני יהודים נשואי פנים דופקים על דלתו. הוא הזדרז לפתוח את הדלת עבורם ומה רבה היתה התרגשותו למראה הצדיקים שבאו ללון אצלו.

מיד הכניס עצים לתנור והניח על האש כלי עם מים להכין משקה חם לצדיקים שבאו בצל קורתו, והצדיקים – כדרכם של צדיקים ישובו ועסקו בתורה ובעבודת ה'.

לפתע נשמעו דפיקות חזקות בדלת, בעל הבית מציץ לראות מי הוא שדופק

ראיון לאחר התלבטות לא פשוטה החליט החייל דגן לקחת את הסיכון. הוא השעין את הנשק על קיר העמדה, והחל לרוץ במהירות עצומה לעבר הסוכה

לאחר התלבטות לא פשוטה החליט החייל דגן לקחת את הסיכון. הוא השעין את הנשק על קיר העמדה, והחל לרוץ במהירות עצומה לעבר הסוכה. הוא נקש על הדלת בבהילות, ובמילים חפוזות הסביר ליהודי ולמשפחתו, שהסבו בסוכה, כי יהודי הוא, וברצונו לאכול כזית בסוכה. לאחר שברך "לישב בסוכה", אכל כזית חלה בהתרגשות, וסרב בנימוס להצעות של בני המשפחה להצטרף אליהם לסעודה, נמלט כל עוד רוחו בו חזרה על עבר העמדה. לבו הלם בפראות, האם הרובה עדיין בעמדה? האם גילו אותה? מתנשם ומתנשף ממאמץ הריצה הגיע אל העמדה. הרובה היה שם. הוא כרע תחתיו באפיסת כוחות, וחיוך גדול האיר את פניו. עוד רגע אחד ישב כך על הרצפה, ובמשנהו זינק על רגליו. את לבו הציפה שמחה עצומה, שמחה על שזכה, ברוך ה', לקים מצות סוכה כהלכתה, שמחה על האור הגדול שהבליח בנשמתו, והוא פצח בריקוד של שמחה אמתית, שהניעה את גופו, רוחו ונשמתו עד אור הבוקר.

למחרת היום, בבקרו של חג, נכנס לבית מדרשו של בעל היסוד העבודה: זי"ע חייל גבה קומה, לבוש מדי צבא הצאר, בא הוא להתפלל עם הצבור תפילת שחרית. מייד כשנכנס, נפנה הרבי לעומתו: "אור גדול זורח ממנו", אמר. אחרי התפילה התוודעו החסידים לסיפור שבפי החייל, והבינו את פשר דבריו של הרבי על האור הגדול שבקע מדמותו של החייל.

(מתוך מאמר מרוה לצמא - הרב ישראל פולק - בעיבוד מ. וינטוק)

הלילה ירד על עמדת הצבא הרוסי שבפאתי העיירה סלונים, החושך כסה את היקום, והעלטה עטפה בכנפיה את הארץ והיושבים בה. בתוך העמדה ניצב חייל חסון, הרובה על כתפו, עיניו משוטטות על הישימון שלפניו, אולם מוחו ולבו נתונים היו למשהו אחר לגמרי. ליל יום טוב ראשון של סוכות הוא הלילה. רחוק היה מביטו של אבא, רחוק עוד יותר מדרך חייו של אבא, אולם תשוקה עזה בערה בקרבו, השתוקק הוא בכל מאודו לקים מצות ישיבה בסוכה, והלהבה שבלבו יקדה ולא נתנה לו מנוח. הוא סקר את השטח שלפניו, השקיף אל עבר בתיה המרוחקים של העירה, ולפתע החסיר לבו פעימה. סוכה נצבה לה שם! האור שבקע מחרכי הסכך לא הותיר בלבו מקום לספק, סוכה היא. מאבק איתנים התחולל בלבו, מחד גיסא - הנה יכול הוא להגשים את שאיפתו, לרוץ במהירות אל הסוכה ולקיים את המצווה, אולם מאידך גיסא מתחייב הוא בנפשו, אם יגלו כי הפקיר את העמדה... קשה היה לו לדמיין את התוצאות.

המנהג על פי החוק היה, כי לחייל בעת המשמרת שלו אסור לעזוב את העמדה, אלא אם כן נפנה הוא לצרכיו, ואז עליו להעמיד את הרובה בעמדה ולהזהר לא להתרחק. אם עובר המפקד במקום ורואה את הרובה, קורא הוא לחייל בשמו, אם עונה הוא לו - מוטב, ואם לא - אות הוא שהחייל התרחק יתר על המידה, ואז נוטל המפקד את הרובה עמו, והחייל נידון על נטישת העמדה ועל הפקרת הנשק.